Газета издается на балкарском языке с 1924 года.

Интернет-версия: gazeta.zamankbr.ru

ЗАМАН

Орта кюн, байрым ай (февраль), 16, 2023 жыл

№ 18 (21219)

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ — ВРЕМЯ — ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ОНОУ

Республикада «Элбрус» атлы окъуу юй къураллыкъды

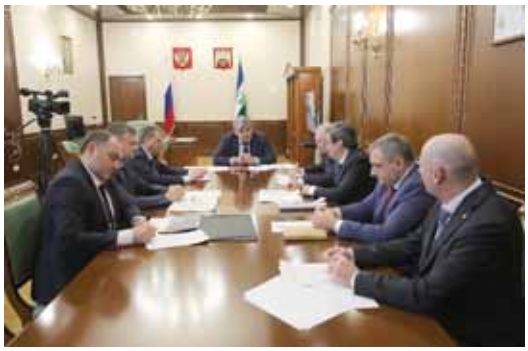

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы Казбек Коков управлениянны тынгылы системасын къурау, он санда билим бериуде, соруула бла байламлы кенгеш бардыргъанды. Республиканы оноучусу кётюрген темаланы сюзюуге КъМР-ни Правительствосуну Председатели **Мусукланы Алий**, КъМР-ни Башчысыны Администрациясыны таматасы **Мухамед Кодзоков**, КъМР-ни Башчысыны бла Правительствосуну ишлери жаны бла управляющийи **Азаматтерий Ашхотов**, КъМР-ни жарыкъландырыу эм илму министри **Анзор Езаов**, КъМР-ни жаш тёлюню ишлери жаны бла министри **Азамат Люев**, КъМР-ни Башчысыны кенгешчиси **Николай Миронов**, КъМР-ни Башчысыны Администрациясыны къыралправо управлениясыны таматасы **Аслан Макоев** да къошулгъандыла.

Казбек Коков хар бёлюмде да къырал эм муниципал управлениянны алчы амалларын синдирирге тийишли болгъанылы юсюнден айтханды. Республиканы таматасы бу ызда энчи иш бардырылгъанын, мындан ары оноула да хазыр болгъанларын белгилегенди. Эки ызгъа къаралгъанды: битеулю эмда къошакъ билим бериу махкеметде хакъ тёлеуге къаралгъанына эсеплери, управление кадрланы профессионал айныулары.

Анзор Езаовну белгилегенине кёре, педагогика ишчилени айлыкъларыны иги да ёсгенди. Быйыл январьда 2022 жылда ол кезиу бла тенглешдиргенде, устазланы иш хакъларыны орталыкъ ёлчемде 6,5 минг сомгъа ёсгенди. Ол айлыкъны жангы отрасль система халлы тёленнгенини, бюджет организацияланы ишчилерини хакъларыны 10-процентлик кётюрюлююню эм аз тюбеген специальностьланы устазларына къошакъ тёлеуню кийириюню хайырынданды.

Мусукланы Алий билдиргенича, 2023 жылгъа муниципалитетлеге педагоглагъа айлыкъны кётюрюрча белгиленнген субвенцияланы битеулю ёлчеми 9,5 миллиард сомду. Былтыр ол борчлагъа деп 7,3 миллиард сом жиберилгенди. Премьер-министр бардырылгъан ишни юсюнден хапарлагъанды, ол санда педагогланы айлыкъларын тёлеуню таландырылгъан системасын къурарча югюлю штат тизмени жарашдырыуну юсюнден да.

«Борч бирди – педагогланы иш хакъларын кёбейтиу, тийишли айлыкъ бериу. Биз, керти да, магъаналы кезиуге кирген биз, ол бир жолгъа, бир айгъа неда экиге ахырына жетерик тюйюлдю. Хар затны тынгылы тинтирге керекди, начисление тюз эм кёллендириу хала болурча. Бек башы – биз ол ырысхыны жетдирирга бир жерни аллыкъды. Бюгюнлюкде РФ-ни Жер эмда ырысхы бла байламлы халла жаны бла министерствосу жер юлюю бериуню юсюнден оноуну къабыл эттенди.

Аны бла бирге «Жашау журтладан къуралгъан микрорайонланы къурулушларын комплекс халда бардырыу» проектге кёре, Нальчикде «Мей» бла «Восточный» тийреледе иш къалай баргъаны юсюнден айтылгъанды. Проектге 2023 – 2025 жыллагъа инвестиция этилгенди, болсада ишлени асламысы былтыр окъуна тамамланнгъанды. Быйыл энтта да 500 миллион сомгъа жашау журт салынырыкъды. Ол толусунлай энчи иеледен берилгенин да белгилеча.

Чегемде да «Чегем-Агро» бириги ю кючю бла Шимал-Кавказ федерал округда эм уллу теплица комлексни къурушу барады. Былтыр аны мурдорун хазырлап, темир конструкцияларын жарашдырып башлагъанды. Быйыл да къалгъан инфраструктурасын хазырлап кюрешедиле.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Айнытыу

Транспортну ишин игилендириуню амаллары сюзюлгендиле

КъМР-ни Башчысы **Казбек Коков** бардырыгъан кезиулю кенгеше республикада, ол санда Нальчикде да, жамауат транспортну ишин игилендириуню амаллары сюзюлгендиле. Ушакъгъа КъМР-ни транспорт эмда жол мюлк министри **Аслан Дышеков**, Нальчик шахар округну жер-жерли администрациясыны башчысы **Таймураз Ахохов** да къатышхандыла.

Кенгешни кезиуюнде республиканы ара шахарыны муниципал транспортун жангыртыуну планы сюзюлгенди. Ол иш а «Къорхъуусуз эмда тынгылы жолла» миллет проектни «Жамауат транспортну айнытыу» федерал проектине тийишлиликде тамамланыллыкъды. Республиканы Башчысы РФ-ни Транспорт министерствосуна тилек къагъытны жорукълагъа кёре жарашдырыргъа буюргъанды. Аны ючюн а Къабарты-Малкъарда халкъны жамауат транспорт бла жалчытыуну комплекс амалы жарашдырылгъанды.

Къурулуш

Маданият эмда спорт мекямла

Быйыл Элбрус, Псыхурей эм Аушигер элледе бирер Маданият юй ишленип башланырыкъды. Аланы хар биринде да юч жюзюшер къараучугъа жерле боллукъдула, деп билдиргендиле КъМР-ни Къурулуш эмда жашау журт-коммунал мюлк министерствосундан.

Кесигиз кёргенигизча, юйле гитче элледе орналлыкъдула. Ол да магъаналы ишди, нек дегенде алада жашагъанла заманларын заукъылу асламысында ма аллай жерледе ётдюрюучюдюле.

Мекямланы проектлерин жарашдырыгъанда специалистле хар неге да иги эс бурургъа кюрешгендиле. Алада фойе, гардероб, китапхана, къараучуланы залы, бытовой жумушлагъа тийишли отоула да ишленирикдиле. Элбрусда бла Аушигерде юйле – бир къатлы, Псыхурейдеги уа - эки къатлы боллукъдула. Бу объектлени къурулушлары 2025 жылгъа дери барлыкъды. Кеслери да «Эл тийрелени комплекс халда айнытыу» деген программаны чеклеринде.

Бу программаны хайырындан дагъыда Шалушкада спорт комплекс бла футбол ойнарча майдан ишленирикдиле. Биринчисинде – 1200 квадрат метрлик комплексде теннис, гимнастика, спортну кёп тюрлюлери бла кюреширге жараулу отоулары, медицина кабинети да боллукъдула. Бокс эмда тутушуу бла кюреширге бар онгла къурарыкъдыла анда.

Майдан ишлерге уа он минг квадрат метр жер бёлгендиле. Министерствода айтханларына кёре, бу объектлени къурулушлары келир жыл бошалыргъа керекди.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

Тапландырыу

Тау жол жангыртылады

Быйыл Къабарты-Малкъарда игилендирилирге керек болгъан «Экинчи Чегем-Булунгу» жолда тынгылы ремонт ишле башланнгандыла. Аны юсюнден КъМР-де Транспорт эмда жол мюлк министерствосундан билдиргендиле.

Тийишли ишле «Къорхъуусуз эмда тынгылы автомобиль жолла» миллет проектге кёре барадыла. Бусагъатда къурулуш биригиую ишчилери черек жагъалада суу таларгъа къорхъуулу жерледе чыгынла урун, бетон къыргъа хазырланадыла.

Бюгюнлюкде жолчула жауун суу баргъан эски быргъыланы къобарып, жерни мурдорун кючлеп башлагъандыла. Ишлени кезиуюнде жангыдан бордюрла, тротуарла салынырыкъдыла эм асфальт жайылдыкъды. Къорхъуусузлукну жалчытыугъа да аслам эс бурулукъду.

Саулай алып айтханда, жангыртыу ишле эки километрден артыкъда тамамланыллыкъдыла. Ишлени узакъгъа созулгъаны эм аз-аздан этилгенлерини сылтауу жол къыйын тау жерде орналгъаны эм черек жагъаланы кючлерча танг кесек жумуш этилирге кереклиси бла байламлыды.

Объект быйылны ахырына хайырланыргъа боллукъду.

Эсде тутуу

Магъаналы кюннге жоралап

Кёп болмай таулада турургъа эмда сау къалыргъа юйретген «Терс-Къол» араны аскер альпинистлери Европаны эм бийик тёппесини башында, 5642 метр бийикликде, Хорламны байрагъын орнатхандыла. Бу иш 1943 жылда 17 февральда къызыл аскерчиле Минги тауну тёппесинден немис-фашист штандартланы кетергенлерине жораланнганды. Аланы жигитликлери ёмюрлюк болур ючюн 2010 жылда мында, тёрт мингден артыкъ метр бийикликде, къызыл аскерчилеге эсгертме да салыннганды.

Альпинистле 1943 жылда капитан Александр Гусевни башчылыгъы бла Кавказны къорулугъан къызыл аскерчилени жоллары бла кётюрюлгенди. Ала битеу да сегизлеулен болгъандыла. Хауа болумну игилигинден, таугъа ёрлегенде эм энгенде да жунчургъа тюшмегенди.

Эсге сала айтсакъ: Уллу Ата журт урушну кезиуюнде мында къаты сермешле баргъандыла. Къызыл аскерчиле, жанларын-къанларын аямай къазауат этип, Германияны «Эдельвейс» дивизиясын хорлаялгъандыла. Архив шартлагъа кёре, Элбрусну къоруулай 366 аскерчи жанларын бергендиле, бюгюнлюкде излеу ишлени хайыры бла аладан эки жюзге жуугъу табылгъанды. Ала тийишли халда асыралгъандыла.

КЕНГЕШ

Къыйматлы проектле бла келишимле

Кёп болмай РФ-ни Экономиканы айнытыу министрини орунбасары Сергей Назаров видеоконференция халда кенгеш бардыргъанды. Анда Шимал-Кавказ федерал округну субъектлеринде къыйматлы проектлени бардырыу не халда болгъанына къаралгъанды. Анга КъМР-ни экономиканы айнытыу министри Рахайланы Борис да къатышханды.

Ол, республикада бардырылгъан къыйматлы проектлени юслериндеи айта, бир-бир проектлеге энчи эс бургъанды. Ол санда Нальчикде ИТ-парк ишлениригин, аны хайыры бла 450 адамгъа уллу айлыкъ тёленнген бийик квалификациялы ишчи жерле къураллыкъларын да билдиргенди. Мында продукция чыгъаргъан эм ИТ жаны бла жумушланы тамамлагъан предприятияла къураллыкъдыла. ИТ-парк Къабарты-Малкъар къырал университети тийресинде юч минг квадрат метр тенгли

Ахыры 2-чи бетдеди.

ЖЫЙЫЛЫУ

Элли тиширыуланы жашауларына – энчи эс

Бу кюнледе Россейде фермер мюлклени бла эл мюлк кооперативлени ассоциациясы Москвада фермерлени съездлерин бардыргъанды. Отуз жылдан бери да Элли тиширыуларны битеуроссей къыйылдауларыны жамауат биригиулерини ишлейди. Съездни чеклеринде ол биригиую отузунчу конференциясы болгъанды. Аны ишине бизни республикада АККОР-ну таматасыны орунбасары, Элли тиширыуларны битеуроссей къыйылдауларыны жамауат биригиулерини Къабарты-Малкъарда бёлюмюню председатели Тилланы Фердау къатышханды.

Ол къыйылдаугъа отуз регион бёлюм киреди. Конференциягъа уа Россейни тюрлю-тюрлю регионларындан – Ростов, Оренбург, Ленинград, Владимир, Псков эм Кострома, Краснодар крайдан, Чечен Республикадан, Къабарты-Малкъардан, Къарачай-Черкесден, Дагъыстандан, Ставрополь крайдан, Якутиядан эм башха бёлюмледен отуз беш делегат къатышхандыла.

Анда магъаналы доклад бла башда сагъынылгъан биригиую председатели Безбудько Надежда сёлешгенди. Ол элли тиширыуланы жашау болумларыны, жетишимлерини юслериндеи тынгылы доклад эттенди.

Ол айтханнга кёре, бу къыйылдауну ишине тюрлю-тюрлю элли тиширыула къатышадыла. Аланы араларында фермер мюлк, энчи мюлк жюрютгенле, студентле да бардыла. Конференцияны магъанасын белгилей: «Биригиуюбюзге биз баргъан жол бла барыргъа излегенле, къымылдауну аллында тургъан борчланы толтурургъа итиннгенледен ким да келирге боллукъду, – дегенди Надежда Викторовна.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Тюбешиу — 2 бет

КъМР-ни Башчысы Казбек Коков Лескен районну башчылары эмда жамауаты бла тюбешгенди.

Анда сёз районну социал-экономика айныууну, миллет проектлени толтуруу не халда болгъанына юсюнден баргъанды, келир заманнга борчла сюзюлгендиле.

Эсепле чыгъарылгъандыла, келир кезиуге борчла салыннгандыла

Ачылыу — 3 бет

Бу кюнледе Нальчикни отуз ючюнчю номерли мектебинде Устазны бла насийхатчыны жылы деген белги бла къуучлы жыйылыу озгъанды.

Алгъышла, хурметлеу, ыспас да

Устазны бла насийхатчыны жылы — 4 бет

«Сайлауума бир такъыйкъагъа да сокъуранмайма»

Заманнга келишген башчыны борчуна не киреди? Кадрла бла тынгылы ишлеу, билим бериуню не къадар тап эмда хайырлы этиу, классланы методикалы материалла эмда техника керекле бла тынгылы жалчытыу, мектепге ремонт этиу эмда аны ичинде битеу кереклеге къарау.

Минги тауну этеклеринде Элбрус элни орта школуна ма аллай адам башчылыкъ этеди. Ол Непеланы Абидатды, Залийханланы Ахматны къызы.

Тюбешиу

Эсепле чыгъарылгъандыла, келир кезиуге борчла салыннгандыла

КъМР-ни Башчысы Казбек Коков Лескен районну башчылары эмда жамауаты бла тюбешгенди. Анда сёз районну социал-экономика айныууну, миллет проектлени толтуруу не халда болгъаныны юсюнден баргъанды, келир заманнга борчла сюзюлгендиле.

Тюбешиуню башлай, Казбек Коков былай айтханды: «Шёндю тышындан къажаулукъ эмда кьоркъуулла кючленнгенде, Россей кёп миллетли халкъыны бириктенини хайырындан бютюн демингили болгъанды. Къабарты-Малкъарны, ол санда Лескен районну, жашлары да къыралларын, халкъларын да кьоруулар ючюн къазауат этедиле. Ала Уллу Ата журт урушну кезиуюнде фашизмни онглагъан ата-бабаларыбызча хорлам болдурмай къаллыкъ тюйюлдюе». Аскерчилени юйюрлерине къайгъырыуну республиканы оноучусу къырал эмда жер-жерли власть органланы баш борчларындан бирине санагъанды.

Миллет проектлени юслеринден айта, Казбек Коков игилендирирге къолдан келгенди, инфраструктура бла байламлы борчла билебиле толтуруладыла.

Лескен муниципал районну администрацияснысы башчысы **Сафарби Инжижоков** билдиргеннге кёре, Ташлы-Талада, Аргуданда, экинчи Лескенде мектеплеге сабий садланы мекямлары къошулгъандыла. Ташлы-Талада, Хатуейде, Экинчи Лескенде, Урухда маданият юйлеге тынгылы ремонт этилгенди, Ероккода уа жангысы ишленнгенди. Анзорейде искусствону сабий школу жангыртылгъанды, Озрекде Маданият юйню ремонту бошала турады. Школланы барысында да спорт залла тап халгъа келтирилгендиле.

Казбек Коков районну жамауаты бла ушагъында

алагъа къатышыу республикагъа бек магъаналы болгъанын чертгенди. Нек дегенде кёп элле шахар тийреледен узакъдадыла. 2019 жылда жер-жерледе социал учреждениялары ырысхы-техника онгларын улукъну кючлендириу комплекслени къурулушларына къошакъ ачха изленирикди.

КъМР-ни Башчысы дагъыда 2021-2022 жыллада бюджет бёлюмде ишлегенлени хакъларын эки кере кётюрюрге республикалы бюджетден ачха бёлюнгенин да билдиргенди. Быйыл РФ-ни Президенти Владимир Путинни башламчылыгъы бла саулукъ сакълауну биринчи болушлукъ Озрекде, Экинчи Лескенде, Анзорейде, Ероккода бла Аргуданда мектеплеге тынгылы ремонт этергге белгиленгенини юсюнден билдиргенди. Аргуданда, Хатуейде бла Экинчи Лескенде уа физкультура-саберген бёлюмюнде ишлегенлеге кьошакъ социал тёлеуле тохташдырылгъандыла. Регионну бюджети юлюшюн кьошханыны хайырындан кьошакъ аччагъа тийишли болгъан медиклени тизмеси кенгереди.

Лескен районда жашагъанла жолланы халларыны юсюнден да оюмларын айтхандыла. Саулай алгъанда, бу бёлюмде иги жанына тюрлениуле болгъанларын да чертгендиле. Миллет проектлеге кёре районда автомобиль жолланы 21 километрден асламы тапландырылгъанды, 5,5 километрде чыракълары бла чыпынла салыннгандыла. Быйыл Владикавказ-Ардон-Чикола-Лескен-Ерокко-Лескен-II автомобиль жолланы 11,5 километри, Аргудан-Верхний Аргудан трассаны 8,5 километри марда излемлеге келиширча этилликдиле.

«Таза суу» федерал проектде белгиленнген ишле да бардырыладыла. 2024 жылгъа дери районда суу ызланы 88 километрден артыгъын жангыртыргъа белгиленеди. Республиканы Башчысы суу бла жалчытыу бла байламлы жангы проектлени жаращдырыргъа эмда бу жумушха къошакъ ачха мажаргъа буюргъанды. Ахырында Казбек Коков Лескен районда жашагъанланы тарыгъыулары бла тилеклери эсге алынмай къалмазлыкъларына ышандыргъанды эмда биригип кюч салсала, не кьыйын жумушну да тамамларгъа боллугъун чертгенди.

Республиканы оноучусу ол кюн окъуна Анзорейде искусстволаны сабий школун жокълагъанды. Аны мекямы 1000 квадрат метрни тутады. Ол алгъа билим бериу учрежденияча ишленнгенди, алай окъуучуланы саны ёсгени себепли аны жангы мекямгъа кёчюрген эдиле. Эски мекям а 2011 жылдан бери бош тургъанды. 2022 жылда ары искусстволаны сабий школун кёчюрюр муратда «Маданият» миллет проектге кёре тынгылы ремонт этилгенди. Энди бери 317 сабий жюрюйдю, 9 устаз ишлейди. Казбек Коков школну коллективине маданият жаны бла ахшы тёрелени сакълаялгъанлары ючюн ыспас этгенди.

КъМР-ни Башчысыны бла Правительствосуну пресс-службасы.

Къыйматлы проектле бла келишимле

Ахыры.
Аллы 1-чи бетдеди.

«Эльбрус» курортну айнытыу да республика бардыргъан уллу проектледен бириди. Былтыр аны бла байламлы 800 машинагъа майдан ишленнгенди. Азау талада да биринчи къат ишле тамамланнгандыла. Ол санда сахнасы бла жангы мардалагъа келишген базар къуралгъанды. Проект болжалдан кеч къалмай тамамланнгенды эм жетишимли ишлеп башлагъанды.

Андан сора да, быйыл сегиз тау-лыжа трасса ачылгъанды эм узакъгъа созмай, эки жангы канат жол да тартыллыкъдыла.

Тырныауузда вольфрам-молибден комбинатны да проекти хазырды. Былтыр анга ауур жюк ташыгъан машинала кётюрюлюрча жолну алтмыш проценти хазыр этилгенди эм комплекс сюелтилиниик жер да тазаланнганды. Къурулушну башларча Россейни «Главгосэкспертизасы» проектни кьабыл этгенди. Бусагъатда банкла ачча бёлюу жумушланы тамамлай турадыла.

Тюбешиуню ахырында Сергей Макарович мындан арысында да къыйматлы проектлеге тийишли эс бурургъа эм болжалларындан кеч къалмай толтурургъа кереклисин эсгертгенди.

КЪАЗАХЛЫЛА ПРОДУКЦИЯБЫЗГЪА БЮЮРЕГЕНДИЛЕ

Кёп болмай ётген «Продэкспо 2023» халкъла аралы кёрмючде КъМР-ни Экономиканы айнытыу министерствосуну маркетинг эм байламлыкъла жаны бла департаментини таматасы **Севиль Богацкая** бла Казахстанны Россейде сатыу-алыу жаны бла келечисини борчун толтургъан **Дамир Адильбеков** тюбешгендиле.

Аны кезиуюнде тюрлю-тюрлю бёлюмледе байламлыкъ жюрютюрча онгла сюзюлгендиле. Эм биринчи эл мюлк бла туризм бёлюмлеге къаралгъанды. Аны бла бирге къыйматлы инвестициялы проектлеге да эс бурулгъанды.

Эки жаны да бир бирини кёрмючлерин да жокълагъандыла эм предпринимательле бла да танышхандыла. Дамир Адильбеков Къабарты-Малкъарда чыгъарылгъан продукциягъа уллу багъа бичгенди эм Къазахстанда анга уллу сурам боллугъуна да ышнанганын айтханды. Ахырында бир къауум келишим да къабыл этгенди.

МЮЛКЛЕНИ ТУТХУЧЛУЛУКЪЛАРЫ

Кёп болмай Москвада Элли фермер мюлклени ассоциациясыны бла эл мюлк кооперативлени отуз тёртюнчю битеуроссей съездлери ётгенди. Анга къыралны жетмиш регионундан тогъуз жюз адам келгенди. Эл мюлк министерстволаны, элли фермер мюлклени, биригиулени, Россельхозбанкны, Росагролизингни келечилери, алимле эм башхала да къатышхандыла, ол санда КъМР-ни эл мюлк министрини орунбасары **Тимур Вадаховну** башчылыгъында бизни республиканы келечилери да. Бу жол регионну атындан АККОР-ну бёлюмюню башчысы **Инал Алакаев**, Россельхозбанкны бёлюмюню таматасы **Алим Сокуров**, эл мюлк биригиулени таматалары эм энчи предпринимательле да баргъандыла.

Съездде аш-суу бла жалчытыуну стратегиялы борчун толтуруугъа эм комплекс халда эл жерлени айнытыугъа энчи эс бурулгъанды.

Жыйылыугъа къатышханла Россейни Эл мюлк министерствосуну, Россельхозбанкны эм Росагролизингни департаментлерини таматалары бла тюбешгендиле. Аны чеклеринде гитче мюлклени къурау, къыралдан болушлукъ тапдыру, эл мюлк продукцияны сатыу бла байламлы проблемала, электрокючню багъалары ёсгени, жерни хайырланыу, запчастьла бла жалчытылыныу, льготала бериу эм башха магъаналы соруула сюзюлгендиле.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

Жокълау

Кёп жаны бла хайырлы

Кёп болмай Нальчикде грант программаны себеплиги бла ачылгъан «Шагди» клуб хайырланыргъа берилгенди. Ишчи комиссия аны барып кёргенди. Ол санда атла жараула бардырылгъан жерге эм тамамланнган ишлеге да эс бурулгъанды.

Бу жол комиссиягъа Москва шахарда бла областьда республиканы Сатыуалыу эм экономика палатасыны башчысы Альберт Шаоев, КъМР-да Сатыуалыу эм промышленный палатаны председатели Мурат Гукетлов, Орус география биригиую таматасы Мухамед Кожоков эм КъМР-ни Курортла эмда туризм министерствосуну жамауат советини келечиси Лариса Бабугоева къатышхандыла.

Жангы оборудованияны хайыры бла жылны узуну не тюрлю хауа болумлада да жараула ётдюрюрге онг боллукъду. Аны 274 къараучугъа жери барды. Жангыртылгъан комплексде кёп тюрлю эришиуле ётдюрюрге жарарыкъды.

– Биз тюрлю-тюрлю эришиуле, жараула, байрамла эм башха акцияла бардырыр муратлыбыз. Энди жатмала тюпленде къараучулагъа жерле къурагъанбыз. Аламат манеж да жарашдырылгъанды. Сагъынылгъан ишлени хайыры бла муратларыбызгъа жетербиз деп ышанабыз, – дейди клубну таматасы Ирина Фокичева.

«Шагдини» ишчи программасы да хазырды. Анга кёре атлыла Нальчикни тийресинде айланырыкъдыла. Мындан арысында быллай экскурсияланы бир ненча кюнгге созарча мадар этилликди. Къонакъла атлада жюрюп, зауукълукъ тапханларындан тышында, республиканы миллетлерини тарыхлары, маданиятлары бла да шагъыйрейленирикдиле.

Клубну баш борчларындан бири ауургъан сабийлеге да болушургъады.

– Проект жашауда бардырылып тебиресе, отуз кюнден сора ишчи комиссия грант къоллу болгъан объектни жокълап, бюджет ачча къалай къоратылгъанын тинтди,- дейди комиссияны башчысы, КъМР-ни Курортла эмда туризм жаны бла министерствосуну къырал программа эм инвестициялы проектле жаны бла управлениясыны таматасы Мадина Налоева.

Бизни корр.

Черек райондан

Законлукъну сакъларгъа алланып

Бу кюнледе Черек районну жер-жерли администрациясыны башчысы Къулбайланы Аланны эмда районну прокуратурасында къуллукъ этгенлени башламчылыкълары бла жыйылыу бардырылгъанды. Анда сёз законлукъну сакълау эмда прокурор надзор не халда болгъаныны юсюнден баргъанды. Андан сора да, налогланы эмда жер-жерли самоуправление органланы терс ишлери бла байламлы башлаггнан прокурор къарауну юсюнден да сёлешиннгенди.

Кенгешни ишине Черек районну прокурору Хасан Эржибов, эллени администрацияларыны башчылары, предпринимательле да къатышхандыла.

Даражаларын кётюрюр муратда

Устазны эмда насийхатчыны жылы бла байламлы Къашхатауда Мечиланы Кязим атлы ара район китапханада «Магъаналы усталыкъларыбызгъа» деген ат бла китап эмда сурат кёрмюч ачылгъанды. Ала устазланы юслериндендиле, алада бу магъаналы усталыкъны жашырынлыкълары да туура этиледиле.

Кёрмючде мектепледе ишлеген устазланы бла окъуучуланы юслериндене хапларгъан суратлау литератураны да табаргъа боллукъду.

Люба АДИЛОВА
хазырлагъанды.

Элли тиширыуланы жашауларына – энчи эс

Ахыры.
Аллы 1-чи бетдеди.

– Хар быллай уллу жыйылыу бу ишге къатышханлагъа жангы жолла ачады, эслерине ахшы умутла салады, ала къанатлы оюмла бла, талпыныулу болуп кетедиле кеслерини регионларына. Элли тиширыу – ол келлик тёлюню ёсдюрген, бакъгъан, малда, жерде да ишлеген анады, от жагъада жылыуну къалаууруду», – дегенди.

Ол дагъыда къыымылдауну ишин бардыргъан элли тиширыула битеу да россей жыйылыулагъа къатышханлары, аланы Къырал Думада баргъан «тёгерек столлагъа», халкъла аралы формулагъа, консорциумлагъа да чакъырып, оюмларына тынгылагъанларын, ала кеслери Россейни тюрлю-тюрлю регионларында элли тиширыуланы россей форумларын къурап, анда кеси къайгъыларын айтып, аланы къалай кетерирге боллугъуну юсюнден оноулашханларын да белгилегенди.

Конференцияны келечилери элли тиширыуланы бусагъатдагъы болумларында магъаналы болгъан соруулагъа къарагъандыла. Аланы саясат, жамауат ишлеге къатышыуларына, экономика эм социал жашаулары къалай болгъанына эс бургъандыла. Элли тиширыуланы битеуроссей къымылдауларыны бириги-улери ишлеген отуз жылны ичинде жылдан-жылгъа аны тизгинлери къалынданкъалын болуп барадыла. Бу шарт биригиу керек болгъанына шагъатлыкъ этеди.

Жыл сайын баргъан жыйылыулада тиширыула жылны ичинде къаллай ишле этгенлерин, жетишимлерин санап, жыйгъан сынауларыны юсюнден айтып, бир бирден юйренедиле, бир бирге юлгю боладыла. Алай бла Россейде миллет стратегияны жашаугъа кийиредиле.

Элли тиширыула кёп тюрлю ишледе, байрамлада башламчыла болгъанларын, жандауурлукъ иш бла таймай кюрешгенлерин да чертгендиле делегатла. Ол затла къымылдауну изленминде бардыла деп угъай, ала жокъдула, алай а элли тиширыула элде жашауну иги, жарыкъ, монглу, къыйматы этерге итинедиле. Ма ол себепден кюрешедиле социал политика бла да. Аны юсю бла ала тиширыуну иш эм жашау болумун игилендирирге, аналыкъны, сабийликни къоруулларгъа, элли юйюрлени жер къайгъыларын толтуррга, жаш тёлюню кёллендирирге, аграр билимлерин ёсдюрюрге, элде инфраструктураланы айнытыргъа итинедиле.

Тилланы Фердау да анда «Къаты эл юйюр – эл тийрелени айнуларыны ышаныды» деген темагъа доклад этгенди. Юлгюге ол бизде болгъан фермер, башха тюрлю мюлк иелени жашауларын келтиргенди.

Конференцияда, тёреде болгъаныча, къымылдауну келечилеринден ишчи органла, координация совет, бириги ую президиуму айырылгъандыла. Биригиуге председатель битеуюкню ыразылыгъы бла Надежда Безбудько болгъанды. Тилланы Фердау координация советге айырылгъанды, президиумуну тизмесине киргенди.

Конференцияны ахырында уа айырмалы, бийик жетишимли тиширыула Сыйлы грамоталары бла саугъаланнгандыла. Аланы араларында Май райондан фермер мюлкню таматасы **Людмила Курилова** да бар эди. Тиширыуланы жашауларыны юсюнден жазгъан журналистледен а сыйлы къагъытлагъа «Кабардино-Балкарская правда» газетни информация бёлюмюню редактору **Ирина Богачева**, «Заман» газетни маданият бёлюмюню редактору **Мусукаланы Сакинат** эмда Зольск районда Республикалы урунуу, ишчи жер бла жалчытыу эм социал къоруулау араны директоруну орунбасары **Масират Кушхова** тийишли болгъандыла. Къымылдауну ыразылыкъ къагъытларын а Зольск районда Республикалы урунуу, ишчи жер бла жалчытыу эм социал къоруулау араны баш инспектору **Джульетта Ашабокова**, Зольск районну адамланы социал жалчытыуну комплекс арасыны социал ишчиси **Фатима Апшева** бла Зольск районну тиширыула советини председатели **Любовь Шалова** алгъандыла. «Единая Россия» партиядан ыразылыкъ грамотала тёрт адам алгъандыла. Аладан бири **Тилланы Фердауду**.

Къырал элден башлаггнаны хакъды. Элли тиширыула уа аны тамалыдыла.

КЕРТИЛАНЫ Сакинат.

Жамауат

Къырал жумушла бла жалчытыуда алчыланы санында

Россейни регионларында жашауну качествосун ачыкълагъан рейтингни «Къырал жумушла эмда сервисле» деген кёрюмдюсюнде бизни республика экинчи жерни алгъанды, деп билдиргендиле Экономиканы айнытыу министерстводан.

Рейтингни жангы проектлеге жол бериу жаны бла стратегиялы башламчылыкъланы Агентствосу (АСИ) жарашдыргъанды. Аны къурагъанда ма бу сфералада болумну сюзгендиле: медицина жумушла, билим бериу эмда айнытыу, жашау журтла эмда инфраструктура, хайырланыу эмда солуу, тазалыкъ эмда экология, кьоркъуусузлукъ, социал къоруулау, къырал жумушла эмда сервисле. Аладан сора дагъыда саулукъларында чекленнген онглары болгъанла жамауат жумушлагъа нечик къатышханларына, алагъа ол жаны бла къаллай онгла берилгенине да къарагъандыла.

АСИ-ни башчысы Светлана Чупшева бу ишни эсеплерин Россейни Президентине – Владимир Путинге туура этгенди. Къырал тамата уа Къабарты-Малкъар Республика рейтингни тийишли бёлюмюнде алгъа жаланда Москваны жибергенин, аны бла иги жетишим кёргюзтгенин чертгенди.

Тергеулени талай тюрлю кёрюмдюлеге кёре бардыргъандыла. Ол санда адамла къырал жумушлагъа нечик ыразы болгъанларын, МФЦ-лагъа жууукъда неллай бир инсан жашагъанын, къырал жумушланы электрон халда неллай бир адам алгъанын да тинтгендиле.

Министерствода айтханларына кёре, ала «Цифралы къырал оноу этиу» деген регион проектни быллыгъы кесегин жижжиги бла тамамлагъандыла, анда битеу белгиленгген борчланы толтургъандыла. АСИ жарашдырган рейтинг да ол санда ма анга кёре жарашдырылгъанды.

УЛЬБАШЛАНЫ Мурат
хазырлагъанды.

Ачылыу

Белгилисича, РФ-ни Президентини оноуу бла быллыр 2023 жыл «Устазны бла насийхатчыны жылы» деген белги бла озарыгъыны юсюнден айтылгъан эди. Аллай оюмуну юсюнден къыралны Башчысына Москваны 1514-чю номерли школун тауусхан эмда ЕГЭ-леде битеулю эсепде 400 балл алгъан Екатерина Гришина билдиргенди.

Алгъышла, хурметлеу, ыспас да

Бу кюнледе Нальчикни отуз ючюнчю номерли мектебини мурдорунда аны бла байламлы къуурамчылы жыйылыу озгъанды. Аны Нальчик шахар округну Билим бериу департаментини бла жербла башланнганды. Ызы бла ингирни бардыргъанла Татьяна Третьяк бла Аслан Кашежев, жыйылгъанланы Нальчик шахар округну окъуу махкемелеринде «Устазны бла насийхатчыны жылы» къурыда сёлеше, Нина Гузеровна да кесини жашаууну асламысы билим бериуде озгъанын эсгергенди. Хар биribизни къадарында устазла бла насийхатчыла уллу эмда эсленирча магъананы тутханларын да чертгенди. «Къайсы педагог да – ол кесини энчилиги эмда сейирлиги болгъан, сабийни да дуниягъа кёз къарамын тохташдыра билген инсанды», – деген.

Тюбешиуню кезиуюнде устаз усталыкъ тёлюледен тёлюгере ёте келген юйюрлени, окъутуну ветеранларын, билим бериуде энди атламларын этип тебиреген жаш педагогланы бла аланы насийхатчыларын, сахнагъа кезиу-кезиу чакъырып, хурметлегендиле. Сагъынылгъан юйюрлени, билим бериуге жашауларыны асламысын жоралагъанланы юсюнден энчи-энчи хапарлагъандыла. Сёз ючюн, Нальчикни жыйырманчы номерли мектебинде малкъар тилден бла адабияттан дерсле берген Сотталаны Лидия Боташевна аллай, педагог усталыкъ жаны бла династияны, келечисиди.

Билим бериуню ветеранлары сахнагъа чыкъгъанларында уа, аланы Анзор Клишбиевич алгъышлагъанды. Ол, устазланы юйретиуде бла окъутууда магъанасын белгилей, алагъа сайлагъан усталыкъларына кертичилей къалгъанлары, жаш педагоглагъа сынамларын бере, юлгю да бола келгенлери ючюн ыспас этгенди.

Мындан арысында салукъулу болурларын, жангы жетишимлеге, бийикликлеге жетерлерин излегенин билдиргенди. Чынтты устаз инсан жаланда сабийле бла бардыргъан ишин таза кёлю бла сюйсе боналлыгъыны юсюнден да хапарлагъанды.

Жыйылыуда жылны кезиуюнде педагоглагъа аталгъан байрам концертле, тюрлю-тюрлю тюбешиуле боллукълары, бир ненча мектепге тынгылы ремонт этиллигини юсюнден да билдиргенди. Бу жумушла устазны жамаат арасында даражасы эмда окъутууну игиленди-риу жаны бла да болум ахшы жанына тюрлендирилерине ышаныулукъ туудургъаныны, себеплик этериклерини юслеринден айтылгъанды. Алда педагогланы регион, федерал эришиуле, фестивальла, форумла, «тёгерек столла», илму-практика конференцияла сакълайдыла.

Ингирниахырында уа, «Устазны бла насийхатчыны жылы» шахарда къууанчлы эмда огъурлу кюнде ачылгъанын белгилей, школ къонгуроу къагъылгъанды. Байрам ингирни КъМР-ни сыйлы артистлери Азамат Цавкилов бла Азамат Беков, КъЧР-ни сыйлы артисткасы Татьяна Третьяк, «Эрудит» араны бла жыйырманчы номерли мектепни «Шагди» ансамблини сабийлери кеслерини хунерлери бла байыкъландыргъандыла. Шахарны отуз жетинчи номерли садигине жюрюгенчикле устазлагъа аталгъан наумуланы окъугъанлары, жыр айтханлары, къызчыкъланы тепсегенлери уа ары келгенлеге бютюнда хычыуун кёрюнгген эдиле.

МОКЪАЛАНЫ Зухура.
Суратланы **ХОЛАЛАНЫ Марзият** алгъанды.

жерли администрациясы къурагъандыла. Ингирни хурметли юсонакълары уа КъМР-ни Парламентини Билим бериу, илму эмда жаш тёлюню ишлери жаны бла комитетини председатели **Нина Емузова**, жарыкъландырыу эмда илму министр **Анзор Езаов**, сагъынылгъан администрацияны башчысы **Таймураз Ахохов**, жаш тёлюню ишлери жаны бла министр **Азамат Люев**, бийик окъуу юйлени, колледжлени, школланы бла садиклени келечилери, билим бериуню ветеранлары, бирсиле да болгъандыла.

Тюбешиу Илья Шишловну «Учителями славится Россия» деген назмусу уанчлы халда ачылгъаны бла байламлы алгъышлап, Таймураз Ахохову сахнагъа чакъыргъандыла.

Ол а, алгъышлагъа къошула, устаза хар заманда да жер юсюнде эм жууаплы, кыйын да борчну толтура келгенлерини юсюнден хапарлагъанды. Ёсюп келген жаш тёлюню окъута эмда юйрете, ала кеслерини жашауларын хурметге-намысха тийишли усталыкъгъа жоралагъанларын айтханды. Бу жанына къыралны оноучулары былай эс бургъанлары устазны даражасын чертирге эмда кётюрюргe себеплик этеригин да чертгенди.

Жыйылгъанланы аллада башланнганды. Ызы бла ингирни бардыргъанла Татьяна Третьяк бла Аслан Кашежев, жыйылгъанланы Нальчик шахар округну окъуу махкемелеринде «Устазны бла насийхатчыны жылы» къурыда сёлеше, Нина Гузеровна да кесини жашаууну асламысы билим бериуде озгъанын эсгергенди. Хар биribизни къадарында устазла бла насийхатчыла уллу эмда эсленирча магъананы тутханларын да чертгенди. «Къайсы педагог да – ол кесини энчилиги эмда сейирлиги болгъан, сабийни да дуниягъа кёз къарамын тохташдыра билген инсанды», – деген.

Тюбешиуню кезиуюнде устаз усталыкъ тёлюледен тёлюгере ёте келген юйюрлени, окъутуну ветеранларын, билим бериуге энди атламларын этип тебиреген жаш педагогланы бла аланы насийхатчыларын, сахнагъа кезиу-кезиу чакъырып, хурметлегендиле. Сагъынылгъан юйюрлени, билим бериуге жашауларыны асламысын жоралагъанланы юсюнден энчи-энчи хапарлагъандыла. Сёз ючюн, Нальчикни жыйырманчы номерли мектебинде малкъар тилден бла адабияттан дерсле берген Сотталаны Лидия Боташевна аллай, педагог усталыкъ жаны бла династияны, келечисиди.

Билим бериуню ветеранлары сахнагъа чыкъгъанларында уа, аланы Анзор Клишбиевич алгъышлагъанды. Ол, устазланы юйретиуде бла окъутууда магъанасын белгилей, алагъа сайлагъан усталыкъларына кертичилей къалгъанлары, жаш педагоглагъа сынамларын бере, юлгю да бола келгенлери ючюн ыспас этгенди.

Мындан арысында салукъулу болурларын, жангы жетишимлеге, бийикликлеге жетерлерин излегенин билдиргенди. Чынтты устаз инсан жаланда сабийле бла бардыргъан ишин таза кёлю бла сюйсе боналлыгъыны юсюнден да хапарлагъанды.

Жыйылыуда жылны кезиуюнде педагоглагъа аталгъан байрам концертле, тюрлю-тюрлю тюбешиуле боллукълары, бир ненча мектепге тынгылы ремонт этиллигини юсюнден да билдиргенди. Бу жумушла устазны жаматаат арасында даражасы эмда окъутууну игиленди-риу жаны бла да болум ахшы жанына тюрлендирилерине ышаныулукъ туудургъаныны, себеплик этериклерини юслеринден айтылгъанды. Алда педагогланы регион, федерал эришиуле, фестивальла, форумла, «тёгерек столла», илму-практика конференцияла сакълайдыла.

Ингирниахырында уа, «Устазны бла насийхатчыны жылы» шахарда къууанчлы эмда огъурлу кюнде ачылгъанын белгилей, школ къонгуроу къагъылгъанды. Байрам ингирни КъМР-ни сыйлы артистлери Азамат Цавкилов бла Азамат Беков, КъЧР-ни сыйлы артисткасы Татьяна Третьяк, «Эрудит» араны бла жыйырманчы номерли мектепни «Шагди» ансамблини сабийлери кеслерини хунерлери бла байыкъландыргъандыла. Шахарны отуз жетинчи номерли садигине жюрюгенчикле устазлагъа аталгъан наумуланы окъугъанлары, жыр айтханлары, къызчыкъланы тепсегенлери уа ары келгенлеге бютюнда хычыуун кёрюнгген эдиле.

МОКЪАЛАНЫ Зухура.
Суратланы **ХОЛАЛАНЫ Марзият** алгъанды.

Сагъышла

Сокъурла сангыраулача некдиле, ушакъ нёгер тапмай?

Биз сокъурланы юслеринде не зат билебиз? «Аланы дуниялары къаранглы», - дейбиз, алай ол тынакъы дунияда ала къалай жашайдыла, насыплыламыдыла, насыпсызламыдыла, аны юсюнден сагъыш окъуна этмейбиз. Къолларына бичакъны алып, ётмекден бир туурамны кесерге – анга сокъурланы Волоколамскда реабилитация арада юйретедиле. Бичакъны ёмюрде бир кере да кёрмеген анга алгъа юйренирге, къолунда бираз тутаргъа керекди. Чайникни алып, анга суу къуюп, чай къайнатхан – ол да къыйынды сокъургъа. Алай битеу къыйынлыкъладан да бек ауурду жангызлыкъды.

РАФШАННЫ ЖАРСЫУЛАРЫ

Бир кюн редакциягъа биреу сёлешеди. «Мени атым Рафшанды, тукъуумум Хигу. Нальчикде он жыл жашагъанма. Насыплы жылла эдиле ала! Сокъурланы Черкесланы Лариса башчылыкъ этген бригиуюнде къаллай бир байрамла болуучу эдиле. Маршруткагъа олтуруп, сюйген заманымда бара эдим бригиуу орналгъан юйге. Ол этажда «Эльбрусоид» да ишлегенди, анда мени чай ичерге чыкъаргъандыла дагъыда табийгъатда солургъа барсала, кеслери бла бирге ала эдиле, анда уа суу боюнунда шишлик да къуурурп, от жагъаны къатында олтуруп, зауукълукъ ала эдик.

Бусагъатда уа Георгиевскни къатында бир станицагъа кёчгенбиз да анам эм ёге атам бла, мында уа жюрегим алай такъырды, къалай жашаргъа билмей турама. Интернет да кёбюсюнде жокъду. Хау, мында да барды сокъурланы бригиую, алай ары мен таксида барама, тёрт жюз сом тёлеп... багъаракъды. Анда уа жаланда къарт адамла, манга уа жыйырма бла жети жыл болады жаланда. Тилеригим: бир онг бар эсе, телефонуму басмалачыгъыз, ким биледи, биреу манга сёлешир эсе уа. Сау ыйыкъланы, айланы юйдегиледен сора бир инсанны ауазын эшитмей жашагъан тынч тюйюлдю».

Ушакъ этген кыйынлыкъны танымагъан адамынг бла? Биреуню къара кюнюн жарытайын деген чыкъса, Рафшанны номери – **89604268937**.

ЭСЕПГЕ ТЮШМЕГЕНЛЕ

Сокъурланы битеуроссей бригиулерини Къабарты-Малкъарда регион бёлюмюню баш специалисти Черкесланы Юрий айтханнга кёре, онсегиз жыллыкъладан башлап бусагъатда эсепде 1940 адам турады. Сабийле бла бирге санагъанда уа, 6000-ден да артыкъ. Некди сабийлени саны былай кёп? Биринчи сыйтау диабетди. Белгилисича, ол жашдан-жаш болуп барады. Экинчи сыйтау – телефона бла компьютерледиле. Жарсыугъа, ата-анала кеслерине тынчлыкъны излеп, сабийлерине сотовый телефонланы къаллай бирге да бередиле. Аланы кёзлери бек терк бузулады.

Белгилисича, сабий сокъур болса, анга жер башында бир кыыралда да болушалмайдыла. Бермегиз телефонланы сау кюннге акъылбалыкъ болмагъанлагъа! Дунияны да бир кёрсюнле, паркга да барсынла, тенглери бла да ойнасынла, къоллларына китап да алсынла. Сабийни кёзлерин сакъларгъа керекди – дейди Черкесланы Юрий.

КЪЫЙЫН АЙЫРЫУ

Жарсыугъа, кёзлери кёрмеген сабий тууса, врачла ата-анагъа: «Быллай сабий неге керекди сизге? Кыырал интернатда кесичала бла бирге ёсер», – дейдиле. Башында сагъынылгъан Рафшан тугъанда да, аны атасына-анасына да: «Сиз алыкъа жаш адамласыз, саулукълу сабийлеригиз боллукъдула, муну унутугъуз да къоюгъуз», - деген эдиле. Алай ала балаларын больницада атып кетмегендиле, юйлерине келтиргендиле. Хау, Рафшанны анасы экинчи эринден эки саулукълу сабий тапханды, врачланы ол айтханлары керти болуп чыкъгъанды.

Атасы бла анасы айырылгъанда, Рафшан атасы бла къалгъанды, сегиз жылыннан онтёртжыллыгъына дери Къыргъызстанда жашагъанды. Анасы бла ёге атасы адан бизни республикагъа кёчгенде, Рафшанны биргелерине алгъандыла. Ол 2009 жыл эди. Нальчикни сокъур жаш бек жаратханды, мында адамла халал болгъанларын чертеди, бютюнда «Эльбрусоидде» ишлегенни энчи белгилейди. «Нальчикде мени тенглерими асламысы кёзлери кёрген адамла эдиле. Ала бла хар затны юсюнден да ушакъла эте эдик», – дейди ол.

Юйлеринде жашагъан сакъат адамла, къырал интернатлада турагъанла да жангызлыкъны сынап, апчыйдыла. Ковидни кезиуюнде Андрей Первозваннынны фонду битеу Россейни психоневрологический интернатларында турагъанла бла онлайн халда ушакъла этерге изленген эди. Кёпле къаташхан эдиле бу жандауурлукъ ишге, интернатла тутмакъла болуп къалмасына деп. Ковидге дери концертле, спектакъле болуп турагъанына юйренген адамла интернатны босагъасындан адам атламагъанына бек жарсыгъан эдиле, онлайн ушакъла да аны ючюн къуралгъандыла.

КЪАЙГЫРЫУ

«Кертиси бла да, пандемияны кезиуюнде сакъатла къыйналгъандыла. Алай ол бошалгъандан сора биз, алгъынча, хар байрамлрыбызны, тюбешиулерибизни да бардырып башлагъанбыз», – дегенди Черкесланы Юрий.

Кёзлери кёрмегенлени бригиуюнде бек фахмулу адам ишлейди – Атабийланы Хусей. Ол сокъур болгъанлыкъгъа, университетни къызыл диплом бла бошагъанды, 2020 жылда уа грант проектни чеклеринде кёзлери кёрмегенлени смартфон бла хайырланыргъа юйретгенди. Ала электрон почта бла ишлейдие, онлайн китаплны окъуйдула, интернет радиогъа тынгылайдыла, социал сетьледе адамлагъа жазадыла, мобильный банкны хайырындан коммунал жумушла ючюн хакъ тёлейдиле.

Жарсыугъа, бусагъатда башында айтылгъан Рафшан Хигу жашагъан эличкде интернет кёбюсюнде болмагъанлыны хатасыдан, ол фильмлеге, телевидение бериулеге тынгылаялмайды, социал сетьледе баргъан ушакъларгъа кёшулалмайды. Юйюр бир жерден башха жерге кёчгенде, сакъат адам къалай жашаярыгъыны юсюнден да сагъыш этерге керекди...

РЕАБИЛИТАЦИЯ АРАЛА ЖЕТИШМЕЙДИЛЕ

Кёзлери кёрмегенлени ишге алмайдыла, алагъа ишчи жер къурагъан тынч болмагъанын билип. Бир-бирле уа, къурагъра онглары болса да, кеслерин кыыйнаргъа сюймейдиле. «Жамауат сокъурлагъа шёндюден эсе аслам эс бурургъа керекди, – дейди Черкесланы Юрий. – Реабилитация арала жетишмейдие. Сора анда бир-эки ай турадыла. Ол а азды. Алты ай неда сау жыл тутуп, сокъур адам юйде хар затны да кеси этерча, шахарда да айланырча этерге керекди. Сакъатла да адамладыла, алагъа билим алыргъа, иш табаргъа, юйюр къурагъа болуушуу – жамауатны борчуду. Ол борч бусагъатда толусунлай тамамланды десек, ётюрюк боллукъду. Ала да насыплыла болургъа сюедиле. Бек биринчиден, хар бирини бир усталыгъы болургъа керекди. Алгъын бизни производствобуз бар эди, чыракъла, банка башла, розеткала эм башха затла чыгъара эдик. Къырал оюлгъандан сора, заказларыбыз да жокъну чегинледиле. Хал осалды. Биз проектле жазып, грантла алыргъа кюрешебиз, аланы чеклеринде, сёз ючюн, смартфонла бла хайырланыргъа юйренгнгениле. Алай, жаланда грант проектледен сора да, кёзлери кёрмегенлеге болушлукъгъа бир къырал программа болургъа керекди. Андан сора да, саулукълула саусузлагъа жанлары ауруп, къолларындан келгенни этселе, сууан боллукъду».

АХШЫ ТЁРЕ

Биригиуде сокъурлагъа тифлокомментарийлери бла фильмле кёргюзтедиле, театрлагъа жюрюу да ахшы тёреди. Банкладан специалистле келип, хыйлачылагъа алдатмаз ючюн не затны билирге кереклисин айтадыла. Дагъыда биригиуде жыйылып, кёзлери кёрмегенле назмула окъуйдула, тепсейдиле, жырлайдыла. Хар неден да тюнгюлюп, ёлюп къалгъан тынчды, алай кюнден-кюннге адам алгъа бир атлам этсе, кюнлени биринде насыбына жетерикди.

БАЙСЫЛАНЫ Марзият.

Юбилей

Ата журтну бла шуёхлукъну жырчысы

Тарыхчы Алафаланы Азретни жашы Алим бу кюнледе 75-жыллыкъ юбилейин белгилейди.

Ол 1948 жылда Къыргъызстанда туугъанды. Анда Наукатда школгъа эки жыл жюрюгенди. Школну Къашхатауда 1966 жылда бошагъанды. Ол жыл окъуна урунуу жолун «Колхозная жизнь» район газетде башлагъанды. Ол аскерде болгъанда, «Анама къагъыт» деген аты бла ийген назму басмаланнган эди газетде. Ол жаш поэтге чыгъармачылыкъ жолуну аллында махтау келтиргенди.

Редакцияда «Вершина» деген аты бла адабият кружок къурап, Алим жаш адамла бла ишлегенди. КъМКъУ-ну тарых бёлюмюн бошагъанды. Андан сора СССР-ни Илму академиясында тарых институтда орус либерализмни тарыхыны юсюнден кандидат ишин къоруулагъанды.

Ол Москвада 33 жыл жашагъанды. Кёп жуаплы жерледе ишлегенди. Ол санда Россейни илму академиясыны Россей тарыхыны институтунда. Ызы бла Россейни Миллетле эм федератив политика жаны бла министерствосунда репрессиягъа тюшген халкъланы миллет-культура реабилитация бёлюмюню таматасы болуп тургъанды.

Алафаланы Алим дагъыда Москвада РСФСР-ни культурасыны илму-излем институтунда эсгертмеле жаны бла ишлегени, Къырал область педагогика университетде студентлени окъутханды, бир къауум заманны юридический факультетни деканы да болгъанды. Ата журтха 2009 жылда къайтханды. Мында да КъМКъУ-да студентлени Россейни тарыхындан окъутуп тургъанды. Бусагъатда солуудады, алай бла чыгъармачылыкъ иш бла кюреширгe онгу да барды. Ол Аскер илмуланы академиясыны профессоруду, Россейни Жазыучула союзуну, Журналистле союзуну да члениди.

Алим бир къауум назму китапны авторуду: «Устаз», «Ариука. Шуёхлукъну бла сюймекликни юсюнден назмула», «Малкъар» эм башхала. Ол орус тилде жазады.

Назмулары инсан, сюймеклик лирика, сатира жанрда да бардыла. Аланы къайсында да биз сюйген суратла толудула: акъ башлы ёмюрлюк таула, къарт болмазлыкъ черекле, атаанагъа жюрек сёз, таулу кёзларла, жигит жашланы сыфатлары... Шуёхлукъну, къртчиликни да бети жарытады аланы. Алимни Къабарты-Малкъаргъа этген жыры уа энчиди – кёлню кётюрюмлюгю биринчи тизгинден башланады. Граждан лирика назмуланы асламысы ата журтубуз бла байламлыды: «Балкария», «Счастливое утро», «Ночь», «Молчание гор», «Песня о Кашхатау», «Бабугент» эм башхала. «Айран» деген назмусун ол аппасы Тюменланы Мазаннга бла ыннасы Салихатха атагъанды.

Аталгъан назмулары дагъыда кёпдюле Алафа улуну: къалам къарындашларына, алимлеге, устазларына, жырчылагъа, тепсеучюлеге... Аланы миллетликлери угъай, этген ишлери магъанаалыдыла интернационалист поэтге. Ол ата журтун чексиз сюйсе да, миллет айыргъанладан тюйюлдю. Кёп миллетли Москва аны алай юйретгенди, ол себеплен Россейни юсюнден акъ сёзюю да тазады, жылыулуду.

Поэтни сезим лирикалы назмулары асламысында аны жашау нёгери Арикагъа аталадыла. Алада болгъан жарыкълыкъ, ышаныулукъ да ётюрюксюздюле. Ол шарт поэтни насыплы этип, аны кёп сынагъан жюрегин жангыдан умутлу урдурады.

Алафаланы Алим «Бир бирден айырылмагъан шуёхла» деген сабийлеге аталгъан китабын бийчеси Арика бла бирге жазгъанды. Назмучулукъну, къара сёзню да сабий жанры къыйыныракъды. Ол дуниягъна кирип, анда кеси да алагъа тенг болгъан поэтди бек фахмулу. Сабий назмула, эшитилгенден сора да, кёзге кёрюнюрге, ариулукъну, зауукълукъну кёргюзтюрге керекдие, абстракциялы, насийхатлы болмай. Бу гитче китапчыкъ Алим бла Ариука гитчелеге ойнай-ойнай жазгъанча, алай оюм этдиреди окъуучуну. Ала тизгинлидиле, эсде къалгъан сыфатлыдыла. Аланы жигитлери – жашчыкъла, къызчыкъла, жаныуарчыкъла, иллаулады: «Манга къарындашчыкъ туугъанды», «Гена бла Чебурашка», «Сабийле уруш ойнайдыла», «Жауун кюзгюню сындыргъанды», «Жаз башы, теркирек кел!» деген эм башха назмула поэтле сабий психологияны иги билгенлерин айтадыла.

Орус тилде жазгъан малкъар поэтни бир къауум назмусуна жырла этилгендиле: «Ташлы-Тала, «Гюлле», «Благодарю» эм башхала.

Дагъыда жазыучу тарыхдан бир къауум монографияны, иги кесек илму ишлени авторуду. Аны халкъыны тарыхына атагъан китаплары энчидиле: «Скрытые цели сталинских депортаций» эмда «Негасимая боль народа». Бу эки китапны къолгъа алгъанда, эсинге бир зат келеди: «Аллай бир айтылгъанды бу ачыуну юсюнден. Энди бу автор а не жангы зат айтырга боллукъду?» – деп. Болсада бу ишледе бир эс бурурча шарт барды – документлеге таяннгандан сора да, автор кесини кёз къарамын энчи халда оюмлау бла билдиреди.

Алафаланы Алим Уфада 2011 жылда баргъан «Акъ Торна» деген Тюрк тилледен кёчюрмелени халкъла аралы эришиуюнде хорлагъанды. Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини эмда Маданият министерствону махтау къагъытларына тийишли болгъанды.

Юбилей артха, алгъа да къаратхан бир шартды. Мындан ары да Алим окъуучуларын кёп жангы назмулары бла къууандырыр деп ышанырчады.

МУСУКАЛАНЫ Сакинат.

Башламчылыкъ

Миллет байлыгъыбызны къайгъысын кёре

Миллетибизни ахшы адет-тёрелерини унутула баргъанлары кёпленги жарсытады. Аны юсюнден жазгъанла, айтханла да аз тюйюлдюле. Соллау сетьледе да даулашла терк-терк тюбейдиле. Сёз ючюн, Телеграмда «Халкъыбызны адетлери» **(t.me/halk_adetle)** деген энчи канал кесини ишин бардырады. Анга 2 мингден артыкъ адам жазылыпды. Ол халкъыбыз бла байламлы кёп сейир соруула береди, оюмланы басмалайды, эришиуле ётдюреди. Ала миллетибизде абаданланы бла гитчеленди араларында жюрюген адетле, шёндюгю тойланы энчиликлери, сабийлени ёсдюрюу амалла, аш-суудуз бла байламлыдыла.

Алгъаракъда уа сёз юйюрледе ата-анала, аппала бла аммала гитчеле бла къайсы тилде сёлешгенлерини юсюнден баргъанды. Ачыкъланнганнга кёре, анга къатышхан 370 адамдан 138-си юйде жаланда ёз тиллеринде сёлешгенлерин билдиргендиле. 130-су уа орус тилни, ёз тилибизни да тенг халда хайырланнганларын айтхандыла. Тыш сёзлени аз къошханланы саны уа 100-ге жетгенди. Жарсыугъа, жаланда орус тилде сёлешип тургъанла да буюкъмай билдиргендиле ана тиллерин билмегенлерин. Аллайланы саны, насыпха, бешеуледен кёп болмагъанды.

Мында дагъыда бир соруу жаш адамла юйюр къурагъандан сора къайда жашаргъа излегенлерине жораланып эди. Анга къатышханланы тамам жарыны къайынла бла жашаргъа сюймегенлерин билдиргендиле. Алай бла жангы юйюрле кеси алларына жашау къурагъа итинггенлери тохтаушырылгъанды.

Сёз тойланы къайда бардырса тап боллугъуну юсюнден да соруулгъанды. Былайда уа мени сейир этдирген эсеп чыгъарылгъанды. Соруугъа къатышхан 350 адамдан 77 проценти тойну ресторандан эсе кеси арбазларында ётдюрююню бегирек жаратханларын билдиргендиле. Сюзюу андан ары баргъанда, адамла юйге ресторанладан аш-суу жарашдыргъанланы бла официантланы чакъырыуну бек жаратханларын билдиргендиле. Ол жууукъ-ахлуланы къыйынамай, къууанчны ётдюрюргe аламат тёре болуп чыкъгъанын кёпле чертгендиле.

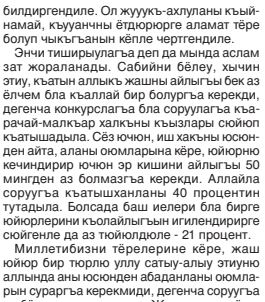

Энчи тишириылагъа деп да мында аслам зат жораланады. Сабийни бёлеу, ычын этиу, къатын аллыкъ жашны айлыгъы бек аз ёлчем бла къаллай бир болургъа керекди, дегенча конкурслагъа бла соруулагъа къарачай-малкъар халкъны къызлары сюйюп къатышадыла. Сёз ючюн, иш хакъны юсюнден айта, аланы оюмларына кёре, юйюрню кечиндирир ючюн эр кишини айлыгъы 50 минген аз болмазгъа керекди. Аллайла соруугъа къатышханланы 40 процентин тутадыла. Болсада бан иелери бла бирге юйюрлерини къолайлыгъын игилендирирге сюйгенле да аз тюйюлдюле - 21 процент.

Миллетибизни тёрелерине кёре, жаш юйюр бир тюрлю уллу сатыу-алыу этиуню аллында ана юсюнден абаданланы оюмларын сурагъра керекмиди, дегенча соруугъа эс бёлгендиле каналда. Жууаплагъа кёре, нени да таматаларыбызгъа соруу этсек, хатасы болмаз деген оюмну тюзге санагъанларын билдиргендиле. Ол бизни халкъыбызны башхаладан айырмалы этген ахшы адетлерибизден бириди, андан къачмазгъа керекбиз, дегендиле кёпле.

ТАППАСХАНЛАНЫ Аминат.

2023
УСТАЗНЫ БЛА НАСИЙХАТЧЫНЫ ЖЫЛЫ

«Сайлауума бир такъыйкъагъа да сокъуранмайма»

Заманнга келишген башчыны борчуна не киреди? Кадрла бла тынгылы ишлеу, билим берииуню не къадар тап эмда хайырлы этиу, классланы методикалы материалла эмда техника керекле бла тынгылы жалчытыу, мектепге ремонт этиу эмда аны ичинде битеу кереклеге къарау. Ол борчланы толтурур ючюн мектепни директору устаз эмда къураучу, юрист эмда экономист болургъа керекди, алагъа уа дагъыда тёзюмлюлюкню, ниет байлыкъны да къошаргъа тийишлиди. Минги тауну этеклеринде Элбрус элни орта школуна ма аллай адам башчылыкъ этеди. Ол Непеланы Абидатды, Залийханланы Ахматны къызы.

Ол кеси да бу школну бошагъанды. Энди уа мында директорлукъ этгени бла бирге, математикадан дерсле да береди. «Къабарты-Малкъар къырал университетни физика-математика бёлюмюнде окъуй тургъанымлай келген эдим ол замандагъы директор Тилланы Хамит Пашаевич чакъырып. Биринчи заманлада абадан класслада дерсле бергенме, бир кесекден директорну окъутуу-юйретиу иш жаны бла орунбасары болгъанма. 2008 жылдан бери уа директорма. Аллы бек алгъа устазма. Аны бек жаратама, ансыз болалылыкъ тюйюлме. Сёзсюз, башчылыкъ этиу кёп заманымы алады, толусунлай сюйген ишиме берилирге онг жокъду. Анга да къарамай, сабийле бла къаты байламлыкъда ишлейме»,- дейди Абидат Ахматовна.

Математикадан дерсле эригиулю болмаз ючюн, Абидат окъутуу программаны дайым жангыртханлай турады, башха устазладан да аны излейди. Аны анасы да математикадан устаз эди. Бу окъуу юйде кёп ишлланы ишлегенди. «Анам бла устазым Тилланы Сагида Зумаккуевна салгъандыла мени бу жолгъа. Бир такъыйкъагъа да сокъуранмайма сайлауума»,- дейди директор.

Мында узакъ ёмюрледен келген адет-тёрелерибизни сакълаугъа, сабийлени адеп-къылыкъгъа юйретиуге да аслам эс бурадыла. «Ол хыйсапдан къурагъанбыз школ музейни да. Сабийлеге насийхат этгенлей турабыз ана тилни билирге, сюерге кереклисин. Ынналарыбыз, аппаларыбыз Уллу Ата журт урушну кезиюнде, андан сора къыйын кёчгюнчюлюк жыллада окъуна сакълаялгъандыла адет-тёрелерибизни, тилибизни, маданиятыбызны да. Биогюнлюкде бизде ол жаны бла бютюн уллу онгла бардыла. «Заман» газетибиз, «Минги-Тау», «Нюр» журналларыбыз, малкъар тилде радио, телевидение бериулерибиз – ала барысы да тилни билирге, аны байыкъландырыргъа себеплик этедиле»,- дейди ушакъ нёгерим.

Устазла башчылары бла бирге салгъан къыйын зырафына кетмегенине уа бу шарт да шагъатлыкъ этеди: элде кёп миллетлени келечилери жашайдыла. Аланы сабийлери да малкъар тилде сёлешеди. Бир-бирлери уа малкъар тилден дерслеге да ыразы болуп жюрюйдюле.

-Директорну магъанасы уллу эсе да, ол кеси аллына школда бир зат да эталлыкъ тюйюлдю. «Командаларны» жыйышдыра билирге керекди. «Команда» деген сёз устаз коллективге артыкъ келише да болмаз, алай, бизде бек аламат устаз къауум къуралгъанды. Биз бир бирни англайбыз, бир бирге себеплик, керек болса, билеклик да этебиз. Ол а аз тюйюлдю,- дейди Непеланы Абидат.

Тишириу не уллу къулукъда ишлесе да, бек биринчи ол тишириулай къалады. Абидатны да юйю, баш иеси, сабийлери бардыла. Сёзсюз, тишириу алагъа да дайым кёз-къулакъ болуп турургъа керекди. Баш иеси Непеланы Эльдар машина жюрютеди, тамата къызы –Лайсана КъМКъУ-ну медицина факультетин, ординатураны да бошап, бусагъатда Москвада клиникаладан биринде ишлей, усталыгъын кётюреди. Тамара КъМКъУ-ну стоматология институтуну экинчи курсуну студентиди, жашлары Мусабий а аппасны атын жюрютеди, аны атына кир къондурмаз ючюн мектепни тёртюнчю классында «беш» белгилеге окъуйду. Толу юйюрню элде намысы, сыйы да бийикде жюрюйдю.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

Байламлыкъла

Илмугъа сейирлерин къозгъай

Нальчикде «Успех» окъуу арада «Битимле - тёгерекде къудуретни къалаурлары» деген ат бла илму дерс бардырылгъанды. Ол «Алимле мектепде» деген битеуроссей акциягъа кёре ётгенди. Бу жол окъуучулада къонакъда Къабарты-Малкъар аграр университетни преподаватели профессор Ирина Ханиева эмда студентлени къауум болгъандыла.

Тюбешиуге къатышханлары араларында вузну агрономия факультетини студентлери къуралгъан сабанчы бригаданы башчысы Журтубайланы Абдулкерим бла магистрант, Россей Федерацияны Президентини эмда Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны стипендияларына тийишли болгъан, «Умник» деген грантны алгъан Забакъланы Азамат да бар эдиле.

Илму дерсни кезиуюнде къонакъла сабийлеге табийгъатны къоруулауну магъаналылыгъын кёп юлгюле келтирип ангылатхандыла, соруулары да жуупла бергендиле. Ол кюн студентле бла школчула бирге бардыргъан тинтиу ишлени эсеплерин чыгъаргъандыла, ала жетишген жангычылыкъланы юслеринден да бир бирге билдиргендиле.

Къабарты-Малкъар къырал аграр университети агрономия факультетини преподавательлерини бла студентлерини школчула бла тюбешиулери ахшы тёреге айланганды. Аны хайырындан «Успех» окъуу арагъа жюрюген жашла бла къызла студентле бла бирге факультетни илму тинтиулерине тири къатышадыла. Анга аланы тюрлю-тюрлю конкурслада эмда конференциялада кёп санда алгъан сертификатлары, грамоталары бла дипломлары шагъатлыкъ этедиле.

ДАЛХАТЛАНЫ Марзият.

Себеплик

Жанхотияда – терк интернет

Къабарты-Малкъардагъы МТС эллени терк ишлеген Интернет бла жалчытыуну проектин тири бардырады, кёп болмай аны чеклеринде Жанхотияда да 4G станция салгъанды. Аны юсюнден бизге КъМР-ни Цифралы айныу министерствосундан билдиргендиле.

Жанхотия «Элбрус» курортха этген федерал автотрасса ётген элди. Аны тийресинде таула, къаяла, терен къолла, агъачла, дорбунла эм жайлыкъла да бардыла. Быллай къыйын, аны бла бирге сейир табийгъатны болум телефон байламлыкъланы къарысуз этеди. Ол себепден къошакъ станция Интернетни бир бла жарым кереге кючлю ишлетирге болушурукъду. Энди мында жашагъанла эм къонакъла да цифралы сервислени тири хайырланаллыкъдыла.

Былайдан ётген туристле тохтап, дорбунлагъа къараргъа бек сюедиле. Аллай кезиуде тёгерек-башны суратха, видеогъа алдырып, танышларына жибередиле. Солугъанла уа онлайн-банкга, кинотеатрлагъа, мессенджерлеге эм социал сетьлеге кирирге боллукъдула.

- Big Data МТС ачыкълагъаннга кёре, арт ыллада туристлени санына танг къошула барады. Ала, лыжалада учхандан сора да, тёгерек–башха къараргъа келедиле. Аны себепли хар юйню эм туризм тийрелени Интернет бла тынгылы жалчытыу баш борчларыбыздан бириди. Биз ол жумушну тамамлар ючюн телеком-оборудованияны жангыртыугъа аслам эс бурабыз,- дейди МТС-ни республикада бёлюмюню таматасы Залийханланы Эльдар.

Бизни корр.

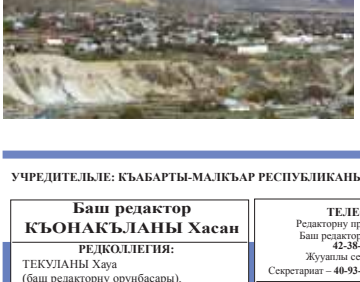

Право

Онбеш жылгъа – тутмакъгъа

Элбрус районну прокуратурасы республиканы инсанына ачылгъан уголовный ишни къабыл кёргенди. Ол РФ-ни УК-сыны 111-чи статьясыны 4-чю кесегине кёре терсленеди - адамны саулугъуна эм жашауна къоркъуулу заран салгъаны ючюн, бир жукъну сауутну орунуна хайырланып, алай бла сунмай адамны ёлтюргени ючюн.

Следствие тохташдыргъаныча, былтыр ноябрьде терсленген танышын кёрюп болмай, башына къоллары бла кёп кере ургъанды. Ол алайда алгъан жараладан ауушханды.

Законда белгиленгенича, быллай аманлыкъны этгенни эркинлиги 15 жылгъа дери сыйырылыргъа боллукъду.

Жалгъан шартла келтиргенди

Былтыр ноябрьде 1988 жылда туугъан тишириу, ётюрюк айтса, РФ-ни УК-сыны 306-чы статьясына кёре жууапха тартыллыгъын биле тургъанына да къарамай, РФ-ни СК-сыны Элбрус районда бёлюмюню следователине ауур аманлыкъ этилгенини юсюнден жалгъан шартла бидиргенди. Заявлениени тинтген кезиуде, ол ётюрюк айтханы тохташдырылгъанды.

Тишириугъа РФ-ни СК-сыны Элбрус районда бёлюмюню къуллукъчулары РФ-ни УК-сыны 306-чы статьясыны 2-чи кесегине кёре терслеу материалла ачхандыла. Ала тинтилип, сюдню къарауна берилгендиле.

ТИКАЛАНЫ Фатима хазырлагъанды.

Тутушуу

Биринчиликден – жети майдал

Ставропольда 23 жыллары толмагъан спортчуланы араларында дзюдодан СКФО-ну биринчилиги бардырылгъанды, анга округну битеу субъектлеринден 240-дан аслам адам къатышханды.

Анда Къабарты-Малкъарны командасы жети майдал къоллу болгъанды. Алчы жерлеге кеслерини ауурлукъ къауумларында Арианна Канокова, Байсуланы Таулан, Идар Бифов, Альберт Пшеноков эм башхала чыкъгъандыла. Эм кючлюле 17-19 мартда Екатеринбургда Россейни биринчилигинде тутушурукъдула.

Эм кючлюле ачыкъланнгандыла

Нарткъалада 2006-2007 жыллада туугъан жашчыкъланы араларында эркин тутушуудан Къабарты-Малкъарны биринчилиги бардырылгъанды, анга республиканы битеу районларындан бла шахларындан 200-ге жууукъ гёжеф къатышхандыла.

Эсеплеге кёре кеслерини ауурлукъ къауумларында Ахметланы Сулейман, Ашамаз Карданов, Хасанланы Исмайыл, Къарчаланы Азрет, Ислам Шогенов, Шахмырзаланы Тамерлан, Алихан Ашинов эм талай башха спортчула хорлагъандыла. Ала энди СКФО-ну биринчилигинде тутушурукъдула.

Туризм

Тюркде солургъа сюйгенлеге

Россейни Экономиканы айныты министерствосу Тюркде жер тепгени бла байламлы къыйын болум тохташдырылгъан жерлеге солургъа бармазгъа чакъырыгъанды жамауатны.

Къыралны ара эм къыбыла жанларында – Кахраманмараш, Малатья, Диярбакыр, Малатья эм Газиантеп районларында – къоркъуулу болум сакъланады.

Бусагъатда путёвкала бла анда болгъанлагъа терк болушлукъ керек болса, «Турпомощь» ассоциацияны бу телефонуна **+7 (499) 678 12 03** сёлешаллыкъдыла, аны сайты - **ecretary@tourpom.ru**. Жолоучулукъгъа кеслери алларына баргъанлагъа уа Россейни Тыш къыралла бла ишлерини министерствосуну болум-кризис департаментинде себеплик этерикдиле. Аны телефону: **+7 (495) 695 45 45**, почтасы - **dskc@mid.ru**. Анкарада посольствону исси телефону **+90 531 261 64 46**.

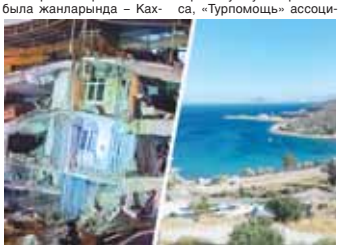

Эсеплеге кёре, бюгюнлюкде Тюркде Россейден 45 мингнге жууукъ турист турады, деп билдиреди республиканы Курортла эм туризм министерствосундан.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

Жандауурлукъ

«Хар нени да Хорлам ючюн!» телемарафоннга хош келигиз

Битероссей халкъ фронтну «Хар нени да Хорлам ючюн!» деген акциясына тийишлиликде Нальчикде Къырал музыка театрда бизни энчи аскер операцияга къатышхан жашларыбызгъа болушлукъгъа жандауурлукъ телемарафон ётерикди. Ол 17 февральда 14:00 сагъатдан башлап 18:00 сагъатха дери бардырыллыкъды. Аны барыу халыны юсюнден «Къабарты-Малкъар» («1 КБР») телеканал бла «Къабарты-Малкъар» радио билдиргенлей турлукъдула.

Телемарафонну кезиюнде республиканы белгили артистлерини бла жыр-тепсеу къауумларыны къатышыулары бла концерт кёргюзтюллюкдю.

Бу жандауурлукъ ишге энчи QR-код бла къатышыргъа да боллукъду. Жыйылгъан ахча энчи аскер операциягъа къатышханланы кереклерине къоратыллыкъды.

Болушлукъ этерге чакъырабыз

Хурметли жерлешлерибиз!

Халкъла аралы черкес ассоциация Тюркде кыйын жер тебиуню хатасындан ачыгъанлагъа болушлукъ этерге сюйгенлеге деп энчи счёт ачханын билдиреди.

Ахча ётдюрюрча реквизитле:
ИНН 0721002124
КПП 072501001
р/сч 40703810910000000308
Банкны реквизитлери: Банк «Нальчик» ООО
БИК: 048327741
Кор/сч 30101810700000000741

Тёлеуню магъанасы: жер тепгенде ачыгъанлагъа болушлукъ.

Ахчаны ётдюргенде ватсапха бу телефон номерге +79287142799 неда электрон адресге dahkbr@mail.ru билдириу жазарыгъыгъызны тилейбиз, отчёт этилирча перевод эттенни тукъумун, атын, атасыны атын белгилеп.

Жыйылгъан ахча сагъынылгъан жумушлагъа къоратыллыгъын белгилеп айтабыз.

УЧРЕДИТЕЛЬЛЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор
КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан

РЕДКОЛЛЕГИЯ:
ТЕКУЛАНЫ Хауа
(баш редакторну орунбасары),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редакторну орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис
(жууаплы секретарь),
МУСУКАЛАНЫ Сакинат,
ТИКАЛАНЫ Фатима,
ТРАМЛАНЫ Зухура,
УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЛА:
Редакторну приёмныйи – 42-63-01.
Баш редакторну орунбасарлары – 42-38-21, 40-04-82.
Жууаплы секретарь – 40-03-24.
Секретариат – 40-93-62. Корректорла – 42-63-52.

РЕДАКЦИЯНЫ БЁЛЮМЛЕРИ:
Политика эм право – 42-24-02, 42-67-68.
Экономика – 42-66-73.
Культура – 42-66-76.
Социал ишле – 42-75-82, 40-59-18.
Курортла, туризм эм спорт – 40-39-93, 42-66-71.
Окъуучула бла байламлыкъла жюрютюу эм жазылыу – 42-37-94.
Энчи корреспондент – 42-68-72.
Операторла – 42-66-85, 40-28-97.

Редакция авторла бла къагъыт жюрютмейди. Къол жазмалагъа рецензия этилмейди эм ала артха къайтарылмайдыла.
Газетде басмаланнган материаллада айтылгъан оюмла редакцияны оюму бла келишмезге боллукъдула. Алада айтылгъан хар зат ючюн Россей Федерацияны Басманы юсюнден законуна тийишлиликде материалланы авторлары кеслери жууаплыдыла.

Редакция авторладан 400 газет тизгиндеи (машинка бла жазылгъан 5–6 бет) кёпню алмайды.

Газет Связьны, информация технологияланы эмда асламы коммуникацияланы ишлери жаны бла федерал надзор службаны (Роскомнадзорну) Къабарты-Малкъарда управлениясында 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.
Регистрация номер —ПИ № ТУ07-00118. Индекс - П 5893

Газетни басмагъа "КъМР-Медиа" ГКУ-ну компьютер службасы хазыр эттенди.

Газет "Издательство "Южный регион" ООО-ну типографиясында басмаланнганды. Ставрополь край, Ессентуки ш., Никольский орам, 5а

Газетлени иелерине тандырыу ючюн КъМР-ни почта связьны федерал Управлениясы жууаплыдыла.
Телефонла: 76-01-21

Газетлени розницагъа сатыу ючюн КъМР-ни "Роспечать" акционер обществосу жууаплыдыла.
Телефон: 42-69-34

Газет айыкъда юч кере чыгъады – геуюрге, орта, шабат кюнледе.

Номерге графикге кёре 19.00 сагъатда къол салынады. 20.00 сагъатда къол салынганды

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГЪАНЛА:
Тикаланы Фатима – дежурный редактор; Кучукланы Сафият, Кетенчиланы Зульфия – жууаплы секретарьны орунбасарлары; Зезаланы Лида (1,2-чи бетле), Гелляланы Валя (3,4-чю бетле) – корректорла.

Тиражы 1712 экз. Заказ № 307
Багъасы 10 сомду.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 5
электрон почта:
elbor_50@mail.ru